

Mit akar a Humanitás?

Dr. Diczig István több mint harminc éve foglalkozik bűnmegelőzéssel, s e témakörrel több könyve, számtalan publikációja látott napvilágot. Mint ismeretes, a legnagyobb figyelmet az 1985-ben kiadott, ezredfordulóig jelzett bűnözési prognózisa váltotta ki, amelyet egy munkacsoport által készített anyagban jelzett. Nos, ez az előrejelzés — a kritikák ellenére — beigazolódot.

A Belügyminisztérium vizsgálati osztályának főosztályvezetőjeként, egyben országos főkapitány-helyettesként vonult nyugállományba 1990. október 31-én. Ezt követően önálló jogi pályára lépett, jelenleg az egyik ügyvédi iroda vezetője és az 1990 tavaszán alakult Humanitás Bűnmegelőzést és Társadalmi Beilleszkedést Segítő Társaság elnöke.

A társaság — a bűnmegelőzésen belül — olyan specifikus célt tűzött ki, amellyel minden más, de hasonló jellegű társaságtól két dologban eltér. A Humanitás ugyanis világszervezet és mozgalom, amelynek lényege, hogy a bajba jutott, a normális életviteltől eltérő problémákkal küzdő gyermeket, fiatalt és felnőttkorút védi, támogatja, főként ha konkrét bűnügyi veszélyhelyzetbe került, akár saját maga idézve azt elő, akár rajta kívülálló okok játszottak szerepet. Segíti továbbá a börtönből szabadult személyek beilleszkedését. A hangsúly az utóbbi kategóriára tevődik, hiszen helyzetük jelenleg teljesen megoldatlan annak ellenére, hogy rendkívül fontos társadalmi kérdés, amely az állampolgárok egyre szélesebb körét érinti.

Az elmúlt három-négy évben olyan társadalmi változásoknak vagyunk tanúi, amelyek nemcsak ideológiában, eszmeiségben, hanem fontos szervezeti és gazdasági kérdésekben is megoldatlan helyzetek sokaságát vetik fel. Mindig volt, s ma is van olyan réteg, amely nem találja meg az adott társadalmi körülmények között a tisztességes megélhetéshez és egzisztenciális előrehaladáshoz szükséges utat. Napjainkban — az előbb említett okokra visszavezetve — meglehetősen nagy tömeget alkotnak.

A társaság gyermekek védelmével kezdi tevékenységét. Egyre nyilvánvalóbb, hogy a gyermekvédelem teljes rendszerét korszerűsíteni kell, hogy a veszély útjára sodródott gyermekkorúakkal (és szülőkkel) megfelelően lehessen foglalkozni. E probléma megoldását az ifjúsági és oktatási törvény, valamint a szociálpolitika megfelelő jogszabályi keretek közé foglalása teszi majd lehetővé, amikor anyagi eszközök is előteremtődnek. Mindebben a Humanitásnak nagy szerepe lehet, hiszen a társaság rendelkezik azokkal a konkrét ismeretekkel, tapasztalatokkal, amelyek e területen szükségesek. Gyakorlati lépéseket tesznek, együttműködnek szociális munkásokkal, akiket még szélesebb körben bevonnának munkájukba.

Máris több külföldi (holland, német, angol) szervezettel kapcsolatba léptek, hogy kísérletezés helyett inkább átvegyék e szervezetek hasznosítható tapasztalatait. Jó példa erre, hogy különböző magyarországi iskolákban, osztályfőnöki órákon rendőrtisztek, felügyelők, bv-tisztek és társadalmi aktivisták tartanak bűnmegelőzéssel foglalkozó előadásokat.

A szervezet nyitott, bárki beléphet, aki azonosul a bűnmegelőzés gondolatával és kész arra, hogy cselekedjen a társadalom elesettjei védelmében.

A taglétszám folyamatos növekedése ellenére kevesen vannak, mert céljaik megfelelő propagálására nincs anyagi lehetőségük, a tavaly kapott támogatást ugyanis több száz olyan fiatal megsegítésére fordították, akik könnyen áldozattá, illetve bűncselekmény elkövetőjévé váltak volna. Mindebben nagy szerepe volt és van a társaság ifjúságvédelmi csoportjának.

A legtöbb tennivalót mégis a börtönből szabadultak beilleszkedésének támogatása igényli. Magyarországon évente 40 ezer ember kerül börtönbe, illetve szabadul. A visszaesés okai közismertek: a növekvő munkanélküliség, ráadásul a benti munkanélküliség miatt az elítéltek is egyre kevesebb pénzzel szabadulnak, esélyük így szinte megszűnik arra, hogy odakint tisztességes munkából megéljenek. A családok széthullása, a lakás és munkahely hiánya szinte egyetlen megoldásként kínálja az újabb bűncselekményt, így legalább visszakerülve biztosítani tudják a létfenntartásukat. Ebből az ördögi körből nehéz kilépni. A Humanitás itt nagy ellenállással találkozik, mert a börtönből szabadultakkal szembeni előítélet általánosan erős. Gyakori válasz, hogy a törvénytisztelő emberek is hasonló gondokkal küzdenek.

A Humanitás és az ORFK szakemberei a már említett külföldi tapasztalatok átvételével tervezetet dolgoztak ki, amely kiterjed a szerzetesrendek bevonására is. A nyugat-európai országokban e rendek jelentős szerepet vállalnak, pozitív hatással vannak a börtönből szabadultra.

A volt elítéltek problémáinak megoldásához nélkülözhetetlen lenne, hogy megfelelő támogatásban részesüljenek, esetleg valamilyen közmunka révén állandó jövedelemhez jussanak. Az önkormányzatokkal és karitatív szervezetekkel együtt keresik a megoldást, a megyeszékhelyeken átmeneti szállások létrehozását szorgalmazzák.

Mindenekelőtt azt sürgetik, hogy az országos hálózatu pártfogó felügyeleti rendszert jogilag mielőbb új alapokra helyezték. Ráadásul napjainkban a börtönből szabadultak többnyire eltűnnek a pártfogók elől, sőt még a rendőrség látóköréből is. Mindezt megtehetik, hiszen a személyi okmányaik azon a rendőrségen maradnak, ahonnan a bűncselekményük elkövetése miatt velük szemben eljárás indult, és ahonnan akár az ország másik részén lévő börtönbe kísérték. Szabadulásukkor viszont többnyire annyi pénzük sincs, hogy visszautazzanak okmányaikért, emellett a legritkább esetben térnek vissza oda, ahol elkövették a bűncselekményüket. Ha mégis, akkor sem az első dolguk, hogy a rendőrségen jelentkezzenek. A pártfogót pedig a szabadult hiába keresi fel, az esetek többségében érdemi támogatásra nem számíthat.

Nos, ez is a sokrétű probléma egyik alkotóeleme, ám összességében a bűnözés megelőzése ma olyan kérdés, amely az egész társadalom mozgósítását igényelné. Éppen ezért tagoknak szeretnék bevonni azokat az önkénteseket, akik valamilyen formában kapcsolódnak e munkához. Vagyis védőnők, óvónők, pedagógusok, pártfogók, orvosok, egészségügyi alkalmazottak és nyugdíjasok támogatását remélik, akik közül sokan kezdeményeznék olyan mozgalmat elindítását, amely erősítené a társadalmi morált.

Sajnos a jelenlegi helyzet minderre még nem alkalmas annak ellenére, hogy ha időben nem történik megfelelő lépés, később egyre nehezebb lesz a közbiztonságot fenntartani. Igaz, hazánk közrendje, biztonsága sok ország számára még ma is irigylésre méltó, ám ez az állapot aligha tart sokáig, mert a nemzetközi bűnözés — a határok megnyitása óta — hallatlanul fölerősödött. A hazai bűnözők viszont, élve a lehetőséggel, bűncselekményük elkövetése után külföldre mennek, és bizonyos idő elteltével térnek csak vissza, eltűnve a nyomozhatóság szeme elől. Mindez összességében azt indokolja, hogy jogi feltételekkel rendelkező, létszámában és felszereltségében jobb rendőrség tevékenykedjen.

Dr. Diczig István eddigi tapasztalata és megítélése szerint a bűnözés az ezredfordulóig szembetűnően növekszik, ám az elmondottak alapján e növekedés megfelelő eszközökkel mérsékelhető. A jelenlegi feltételek megváltoztatásában látná ennek lehetőségét. Törvényi garanciák hiányában ugyanis mindez nagyon nehéz.